

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Weisz Márk könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 8 kor. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Egyes szám ára 16 fillér. Megjelen minden vasárnap reggel.</p>	<p>Kiadóhivatal: Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési és hirdetési díjak küldendők. Nyiltér petit sora 60 fillér.</p>
---	---	---

A tuberkulózis.

A mai kor legborzalmasabb, legfélelmetesebb kórságáról: a tüdővészről van szó, arról a nyavalyáról, mely ádáz dühvel, féktelen szenvedelemmel támadja meg az embert és leveszi a lábáról, romba dönti, a végenyészetbe sodorja. A tuberkulózis az a betegség, mely észrevétlen, suttyomban jön, befészkel magát az ember egészséges tüdejébe és örli, fúrja, sorvasztja a szervezetet, míg teljesen hatalmába keríti áldozatát a kétségbeejtő vész s rémes karjaiból kivezető út nincs, az egyedüli menekvés a halál.

Magyarországon megdöbbentő statisztikák számolnak be a tüdővész nagymérvű elterjedéséről, hatalmas arányú elharapódzásáról.

Egész Európában aránylag nálunk szedi legnagyobb számmal áldozatait a tuberkulózis; átlag 60.000 lélek pusztul el évente ebben a nyavalyában, s ez oly szokatlanul nagy numerus, hogy kétségbe ejt minden igazán érző, humánus gondolkodású embert.

Annyi bajjal, nyomorúsággal kell

megküzdenünk, oly töméredek keserűséget kell elnyelnünk amúgy is, hogy valóban istenverte népnek tekinthetjük magunkat, ha még a tuberkulózis módfeletti pusztításaira gondolunk.

Annyira fertőzött, miazmás a honi légkörünk, hogy úton útfélén beleheljük, magunkba szívjuk a vésszes bakteriumokat, a halált rejtő mételet s csak akkor tudjuk meg, hogy a legrettegőbb betegség áldozatai lettünk, midőn a kórság már egészen belevette magát szervezetünkbe, — megásta tüdőnkben borzalmas aknáját.

A modern tudomány mind a mai napig tehetetlennek, kicsinyesnek bizonyult a tuberkulózissal szemben, holott képzett, elsőrangú professorkapacitások éjjel-nappal tanulmányozták és tanulmányozzák a rejtélyes betegséget, s legnagyobb ambíciójukat képezi valamennyiöknek, hogy ezen óriási nyavalya elleni gyógyorvosságot föltalálják, a nagy problémát megoldják.

Tömérdek kongresszust tartottak eddigelé a tuberkulózis elleni védekezésről, számos tudós férfiú bemu-

tatta kísérleteit, fejtegette nézeteit a tüdővész meggátlása érdekében, de számottevő eredmények nem kerültek még fölszínre. Csak a legutóbb is bejárta ujjal a sajtó útján a világot, hogy valami olasz professornak föltétlenül sikerült megcsinálnia a tüdővész elleni szérumot, minek révén gyökeresen lehet szánálni a beteg szervezetet. Azonban ilyfajta híresztelések oly gyakorta hangzanak föl, hogy kételkedéssel fogadja a civilizált világ, s ha egyszer csakugyan sikerülne egyik vagy másik kísérletezőnek a valódi gyógyszert föltalálni, akkor valóban rászolgálna *«az emberiség legnagyobb jóltévője»* címre, elévülhetetlen érdemeket szerezvén korunk legnagyobb ellenének leteperése körül.

Ha azonban nem sikerült eddig megtalálni a helyes és célravezető orvosságot a tuberkulózis gyógykezelésére, a művelt világ nem nézte tétlen, karöltött kezekkel nagyarányú terjedését, megtett annyit, amennyit tehetett a kórság megakadályozására.

Nálunk csupán a legeslegutóbbi időkben indult nagyobb szabású

TÁRCA.

Mily régen várlak.

Oh már mily régen vártalak,
Már régen nézlek, szüntelen;
Hiába! holtnak tartalak,
Mégis úgy várlak éjeken.
Tudtam én, hogy eljősz egykor,
Tudtam én, hogy nem feledtél el;
Tudtam, eljősz te még akkor,
Ha küzdök ezer veszélyvel.

Oh mondd, mi van ott lent, alant,
Vagy fönn a végtelen ürbe?
Van-e egyéb is nemcsak a hant
S nemcsak ez takar örökre?
Oh mondd! . . . Vagy halld az életem,
Hogy mióta elköltözél,
Mennyit sirtam én éjeken,
Mennyit sir, ki küzd s nem remél.

Üldöznek még . . . mint régen;
Megrug, megmar ember, állat
S nincs e földön oly lény, nincsen,
Kit elfogna részvét, bánat . . .

Oh maradj még, ne menj még el!
Maradj! Ne hagyjál magamra,
Vagy vigyél magaddal engem,
Ne legyek én elhagyatva.

Nem maradhatsz? Isten veled!
Jőjj máskor is éjszakákon
Holt lány. Keress fel engemet
Ha sors üldöz s nem fog álom;
S hogyha majd kétségbeesve
Véget vetnék életemnek:
Fogd a gyilkot a kezembe,
Hogy egykoron véled legyek.

Sándor Endre.

Örvények.

— Eredeti regény a budapesti életből. —

7 Irtá: Négysz.

A szerelmes legény, meg a féltékeny leány.

Tarnyai Etelka közel három heti itt tartózkodása alatt teljesen beletalálta magát a fővárosi könnyen megszokható viszonyokba, sőt ezekhez alkalmazkodni is tudott. Kérdősködés és utbaigazítás nélkül eltalált a varrodába és ugyanígy haza is került. Ama fiatal lányok gyorsan menő barátsága, mely Bodó Mariska és Etelka

között fűződött, az alakulás szaporaságával meg is lazult, sőt nap-nap után a viszony mind hidegebb lett közöttük. Az oka természetesen jórészt a Bodó lány volt, ki azt tapasztalta éles szemével, hogy az ő lovagja, Fejes István, mintha kissé elidegenedett volna tőle s inkább akarná Etelka kegyeit megnyerni. Láttá Mariska, hogy mint jár a legény az idegen lány kedvében, mint próbálkozik közelébe jutni, szerelmet vallani, szívességet tenni neki s azt is tapasztalta, hogy a legény most sokkal józanabb, mint szokott lenni. Ugy látszik, Etelka iránti szerelme fölülkerekedett benne és legyűrte, elfojtotta a másik szenvedelmet.

A Bodó lány eleinte mindent megkísérelt arra, hogy a legényt visszahódítsa a maga részére, de szomorúan kellett konstatálni, hogy egyre komorabb, ridegebb hozzá, ugyszólván goromba, míg ellenben szerelme egvre nagyobb hullámokat vet, mind nagyobb arányokat ölt a Mariskánál sokkalta szebb Etelka iránt. Ha hazajött a legény, azonnal Etelkáról kérdezett, majd hozott egy és más ajándékot neki, ami módfeletti sértette a Bodó lány hiúságát. Jól kisírta magát, néhányszor fájdalomnak igaz könyeit hullatta, senkitől se látva, de utóbb már sirni se tudott, hanem szívében felülkerekedtek az irigység, gyűlölet, megvetés, boszúállás érzelmei.

Ferencz József keserűviz

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer

Lapunk mai száma 6 oldalra terjed.

mozgalom a tudóvész féktelen elharapódzásának korlátozására, — holott már régen szükségét érezte hazánk sok közhasznú dolog életbe-
léptetésének, áldásos újítások meg-
honosításának, miknek útján hat-
hatósan védekezhetünk kiméltlen
ellenségünkkel szemben. Rettentő
mód könnyelműek voltunk, midőn
közömbösen néztük a tuberkulózis
pusztításait, igen gyámoltalanok,
önönmagunk ellenségei voltunk,
mikor nem csináltunk semmit egész-
ségünk, legdrágább kincsünk meg-
óvására.

Beláttuk az idők folyamán, hogy
menthetetlenül pusztulunk, feltar-
tóztathatlanul süllyedünk, esünk, ha
csökönösen haladunk a magunk
útján és szabadjára eresztjük a leg-
nagyobb veszedelmet, prédául oda-
vetjük saját véreinket a tehetetlen
Molochnak.

A tisztaságra nagyobb ügyet kez-
dünk vetni és hatósági rendelettel
kötelezővé lettek valamennyi nyil-
vános helyen a köpő csészék fel-
állításai, mert tudvalevő dolog, hogy
a porrá száradt köpet útján leheljük
be jórészt az élő bacillusokat. Nem-
különböztetve gondoskodunk a lakások
(főleg a munkás tanyák) tisztántartá-
sáról. Megszületett hosszú vajudás
után az Erzsébet-szanaszatórium, mely-
ben kizárólag — díjtalanul — tudó-
vészes betegeket ápolnak, gyógy-
kezelnék kiváló szeretettel, nagy
gonddal.

Jelenleg azon a ponton vagyunk,
hogy az orvosi körök együttes el-
járása a tehetősebb, jobbmódú és
humánusan érző és gondolkodó
emberekkel oda irányul, hogy az
ország számos részében állítsanak
föl *nép-szanaszatóriumokat*. — melyek
védőbástyái lennének a tuberkuló-
zis elleni irtóhadjáratnak.

Vajha mihamarabb megvalósulna
a nemes, a magasztos cél és az or-

A szerelmes leány sohasem haragszik
annyira arra a férfira, akit szeret s aki
hütlenné lett hozzá, mint arra a lányra,
aki elrabolta, elhódította, magához bilincselte
és lekötötte a szerelmes lány kedvesét.
Igy volt Mariskával is. Összes gyűlölete,
haragja és féktelen megyetése Etelka ellen
irányult, ahol és a hogyan csak tehette,
érezte vele hatalmas ellenszenyét, rend-
kívüli megvetését.

Etelka pedig ebben is ártatlan volt. Ő
nem incselkedett, enyelgett a legénynyel,
nem kacérkodott, mókázott vele, hogy
meghódítsa, sőt a leghatározottabb anti-
páthiával viseltetett Fejes István iránt,
mert látta, hogy Mariska szereti a legényt
s ez iszákos természetű és ha egyszer el-
venné a leányt, házsártos, zsörtölődő,
kötekedő férj válnék belőle, aki még
eldöngetné, megdögönyözné az asszonyt.
Csakhogy okos lányka volt Etelka. Nem
mutatta a legénynek sem azt, hogy ked-
veli, sem azt, hogy nem kedveli. A legény
gondolhatott, ami neki tetszett. Éppen,
hogy olykor-olykor diskurálgatott vele,
azzal még nem mutatott sem vonzalmat,
sem közönyt Fejes István iránt.

Tehát a Bodó lánynak egy szemernyi
oka sem volt féltékenykedni Etelkára, mert
ez vajmi kevésbé volt rá veszélyes — neki
bizony nem kellett Fejes István.

szág számtalan vidékein ilyen sza-
naszatóriumok fennen hirdették a nép
egészségének, életkedvének fentar-
tására irányuló törekvések sikereit.

A községi közgyűlésből.

A f. hó 6-án tartott községi közgyűlés-
ben majdnem kivétel nélkül megjelentek
a községi képviselők; különösen a régi
Hegyi-párt egy képviselő kivételével vala-
mennyien megjelentek, pedig hát nagyon
is észrevehető, hogy vezér nélkül vannak
és így akarataknak érvényt nem szerez-
hetnek. Az ellenzéki magatartás csak abban
nyilvánul náluk, hogy *nemmel* szavaznak,
akár kell akár nem. Így megtörténhetne
az is, ha fordítva tenné fel az elnöklő
bíró a kérdést, hát folyton az előljáróság
javaslata mellett szavaznának. Azonban azt
mégis különösnek találjuk, hogy pl. Szabados
József, aki elég értelmi tehetséggel
bír, olyan fontos kérdésben, aminő a tárgy-
sorozat első pontja volt, nem állott fel
annak a takarékpénztárnak érdekeit és re-
nomját megvédeni, melynek egyik tiszt-
viselője. Pedig annyi tény, ha akárki
közülük felszólt volna, hát a szabadelvű
párt tagjai közül nem egy lett volna, aki
mellettük szavaz. Ebből azután levonhatják
azt a következtetést, hogy intelligens em-
ber vezetése nélkül, akár a falnak vezet-
hetik őket.

A tárgysorozat letárgyalása előtt L. Tóth
István interpellált a «vörös-gunyhó» és
az Éder-féle szőlőkközöti nagyút kiagya-
gozása tárgyában. Nem tudjuk, hogy ebben
az ügyben határozott-e már előbb a köz-
ségi közgyűlés, mint azt L. Tóth István
állítja, csak annyit mondhatunk, hogy
ennek az utnak a kiagyalására véghe-
tetlen elégtő szükség van és az esetben,
ha az előljáróság valóban szívén viseli a
szőlőbirtokosok érdekeit, hát ezt az utat
elsősorban agyagoltatja ki.

Éder János az iránt intézett kérdést
Sóhlya Gyula főjegyzőhöz, hogy intézke-
dett-e már, hogy Vári Antal mérnök vagy
eleget tegyen azon kötelezettségének, hogy
a szőlők közötti utakat rendezze, vagy
pedig más mérnökkel kössön szerződést.

Sóhlya Gyula erre azt válaszolta, hogy
Vári Antallal a szerződés még csak a
tavasszal telik le és az esetben ha vona-
kodik kötelezettségének eleget tenni, hát
gondoskodni fog, hogy a szerződés másik
mérnökkel köttessék meg.

A Bodó családnak is föltünk lassacska
Fejes István hütlensége. Látták nagy fájdalmukra,
hogy a legény bomladozik a varrólány után.
Ezentúl valóban a legrosszabb szemmel nézték
Etelkát, a család alig szólt hozzá egy-egy szót,
mindegyik a leggyűlöletesebb és megborzo-
ngató tekintettel mérte végig, amit a leány nem
tudott minden fölindulás nélkül elszen-
vedni, elviselhetlenné vált ittmaradása,
ólomsúlylyal nehezedett rá a kellemetlen
helyzet, amibe került. Bántották egyrészt
ról a szerelmes legény émelgyős ömlen-
géseit, másrészt a család vérfagyasztó visel-
kedése. B. látta, hogy lehetetlen itt maradni.
Menni kell tovább, tovább... akár egészen
idegenekhez, hol nyugodtan meglehet.

Vasárnap délutánját felhasználta lakás-
keresésre és csakhamar a Dohány-utcában,
közelebb valamivel a műhelyhez, kivett
egy kis, olcsó szobácskát. Egy hét múlva
már be is költözött oda. A Bodó család
igaz örömmel bocsátotta el, míg a legény,
amikor értesült a dolgról, nagy elkese-
redésében az nap este alaposan leitta ma-
gát, ezzel enyhíteni vélvén nagy fájdalmát.

(Folyt. köv.)

Legérdekesebb vitára adott alkalmat a
tárgysorozat 13-ik pontja, melyben azt a
belügyminiszeri rendeletet tárgyalták, —
mely a 269/1900. sz. a. közgyűlési hatá-
rozatot és az ezt jóváhagyó 68/902. sz. a.
törvényhatósági határozatot Szvoboda Fe-
rencz felebbezése folytán megsemmisítette.

Ebben az ügyben elsőnek *Sóhlya Gyula*
főjegyző szólalt fel alaposan ismertette
az ügy történetét. Utána Szvoboda Fe-
rencz szólott, ki a saját álláspontját ipar-
kodott megvédeni, de úgy látszik, hogy
már nem oly erélylyel, mint ennekelőtte.
Majd *Réti Ferenc* állott fel, ki különösen
Csongrád összes lakosainak az érdekeit
védelmezte a képviselőtestület nagy te-
szése között. *Dr. Szarka Mihály* higgad-
tan, tárgyilagosan cáfolta Szvoboda Ferenc
érveit és hozzájárult Réti Ferenc indítvá-
nyához; végre Sóhlya Gyula szólalt fel
ismét és szintén hozzájárult Réti indítvá-
nyához, minek következtében a közgyűlés
azt határozta, hogy mielőtt ezt az ügyet
határozathozatal végett a márciusi rendes
közgyűlés elé viszi, egy összehívott érte-
kezleten iparkodik egyöntetű megállapo-
dáásra jutni.

A póttárgysorozatban 60 szegény ember
kérelmét tárgyalták, kik a községtől ház-
helyet és az építésre kölcsön kieszközlését
kérték.

Sóhlya Gyula főjegyző igazi jóakarattal
szólt a kérelemhez, de kijelentette, hogy
azon az alapon azt már tárgyalni sem lehet;
azonban azt az ígéretet tette, hogy az alá-
írókat beidézeti és azokkal az ügyet be-
hatóan megbeszéli és iparkodni fog ugy
a gőzmalom-tulajdonosokkal, mint vala-
melyik pénzintézzel megállapodásra jutni,
hogy ezek a szegény emberek, kik kér-
vényükben nehéz helyzetüket ismertették,
valami módon házhelyhez jutva lakást
építhessenek. Mi pedig hozzá tesszük azt,
hogy amennyire ismerjük Sóhlya Gyula
főjegyző ur nemes gondolkodását, minden-
esetre megtesz minden lehetőt, hogy ezek-
nek a szegény polgároknak sulyos hely-
zetén némileg javítsion.

Uj vasuti menetrend.

Bátran irhattuk volna ehelyett
azt a címet, e cikkely fölé, hogy
Csongrád vesztegzár alatt.

Ugyanis arról beszél a hir, hogy
tervben van a jelenlegi menetrend
olyatén megváltoztatása, hogy má-
jus hó 1-étől kezdve a most d. e.
9 óra 25 perckor induló vonat in-
dulási ideje reggeli 4 órára helyez-
tetik át.

Ha megmaradna a jelenlegi két
indulási időpont is, ha tudniillik
délelőtt 9 óra 25 perckor és délután
2 órakor is indulna a vonat, a haj-
nali 4 órakor induló vonat mellett,
akkor nem lenne senkinek panasza
oka. Azonban így valósággal azt
eredményezné, hogy Csongrádról
alig fogja a jelenlegi utasoknak
fele igénybe venni ezt a vonatot,
Szentesről és vidékéről pedig biz-
vást eimondhatjuk, hogy senki sem
fogja igénybe venni ezt a vonalat,
hanem Szolnok felé fog a fővárosba
utazni.

Pedig amíg a tiszai vashid el nem
készült, eddig is sokan utaznak
Csongrádon át a fővárosba, a hid
elkészültével még inkább emelked-
nék az átutazóknak száma, ha meg-
maradna a jelenlegi menetrend is:
ugy azonban, ahogy tervezve van,
s a hogy kérte az előljáróság —
a közgyűlés háta megett ezt a vál-
toztatást — így teljesen meg fog

szünni a közlekedés a szentesiek részéről, s a forgalom hanyatlani fog.

De a postai forgalomban is zavart fog okozni a 9 órai menetrend eltörlése. Mert a Csongrádon este 6 órán túl feladott levelek és utalványok csak másnap délután lehetnének a 2 órai vonattal továbbíthatók, mivel a hajnali vonatra már el nem csomagolhatók.

Azonban a Szolnok felé utazók sem vehetnék semmi hasznát a hajnali vonatoknak. Hiszen ha 5 órakor meg is érkezének Félegyházára, egész déli 11¹/₂ óráig kellene várniok, amíg tovább utazhatnának — s így inkább elkerüli a csongrádi ember majd egészen ezt a vonalat és Szentesre fognak átvergődni, ha Szolnokra akarnak majd menni.

Nagyon sokat vesztenének a szomszédvárosok közönségéből is, sőt Szolnokot és Nagy-Köröst egészen kizárná az új menetrend a csongrádi piacról. Mert ha ugyan a hajnali vonat csak déli fél egy órakor indulna Félegyházáról Csongrádra, ezzel nem sokat nyernének azok, akik hajnaltól délig Félegyházára beszorulnának. Ha ellenben ez a vonat reggel 7—8 órára ide vissza indíttatnék, ebben ez esetben csak Félegyháza és Kecskemét vehetné igénybe a reggeli vonatot. Ámde végkép elvesztenék a két vonat közlekedésének minden előnyeit. Mert Bécsből, Budapestról, Czeglédre, Szolnokról, sőt már Nagy-Körösről Csongrádra csak egyedül a délutáni gyorsvonatnak volna csatlakozása.

Ugy tudjuk, hogy az igazgatóság a menetrendet csak kísérletképp akarja megváltoztatni.

Ha úgy van a dolog, nagyon üdvös lenne, ha nem ülne fel az igazgatóság Csongrád község előljáróságának, amely szabálytalan uton, úgyszólván becsempészte felterjesztését a közönség tudta és akaratára nélkül.

Ha a vasuti hid megnyílik — akkor igenis lesz értelme annak, hogy kísérletet tegyen az igazgatóság a menetrend változtatásával, de akkor is csak oly módon, hogy tartsa meg a jelenlegi indulási és érkezési időpontokat, és csatolja hozzá kísérletképp a harmadikat, a hajnalit. Pár havi tapasztalat eredménye aztán meg fogja mutatni, hogy melyik jövedelmez többet s melyik a legkevésbé.

Sem az állam kincstár nem olyan gazdag, sem Csongrád közönsége nem érdemlené meg, hogy becsempészett kérvénynyel félrevezessék az igazgatóságot, s olyan menetrend megállapítására vinnék bele, amelynek eredménye előre láthatólag csak kár és bosszúság lenne.

UJDONSÁGOK.

— Az ingyen konyha működése. F. évi február hó 5-én nyílt meg a tanulók ingyen konyhája, ekkor volt az első ugynevezett próba ebéd. Ezen napon 35 tanuló nyert ellátást. Az ebéd bableves volt

hozza egy-egy darab friss kenyérrel. F. hó 6-án már 107 tanuló élvezte az áldásos intézmény jótéteményét. A felügyelet mindig az állami iskola egyik tanítónője teljesíti s a kenyeret és levest a polgári leányiskola III. és IV. osztályos növendékei felváltva osztják ki a gyermekeknek. Dicséretes érdeme Sövényházy Antal igazgató úrnak azon intézkedése, hogy a leányiskola növendékeinek megengedte, hogy az ingyen konyha intézményéből kivegyék a maguk részüket. Felébredtven ez által a leánykák szívében a jótékonykodás iránti hajlamot, melynek a női szívből van leginkább otthona. Vendégei is voltak az ingyen konyhának, kik örömtől könyező szemmel nézték a boldog megelégedett gyermekhadat, midőn mosolygós arccal megelégedéssel távoztak a jótétemény helyéről. Az ebédet imával kezdik és végzik a gyermekek. Adja Isten, hogy ez az áldásos intézmény mindenkorra fennmaradjon.

— Esküvő. Folyó hó 1-én Mailáth József budapesti építő-mérnök vezette oltárhoz Ujszászy Emmát, Ujszászy János polgártársunk kedves és bájos leányát. Tartós boldogságot kívánunk.

— Intelligens ember-e egy tanító? Erre a kérdésre már régen ráduplázott a választási törvény, most pedig már a m. kir. kuria és kimondotta, hogy a tanító csak addig választó és így választható is, még tényleg szolgálatban áll. Amint azonban vagy koránál fogva, vagy egyéb előre nem látható körülmények miatt nyugdíjazták, hát már akkor, ha csak egyéb jövedelme nincs, nem választó; miből önkénynt következik, hogy a tanítói oklevél nem sorozza az illetőt az intelligens emberek közé. Azonban, ha valaki kíváncsi reá, hát azt is megmondhatjuk, hogy a középiskolai tanári oklevél sem kvalifikál az értelmiségre, amennyiben a választásnál éppen annyit ér, mint a tanítói oklevél. Ugyan ilyen elbánásban részesül a bíró is, ha a gyakorlati bírói vizsga alapján próbálna az intelligens egyének sorai közé emelkedni. Tehát a középiskolákra képzett tanár és gyakorlati bírói vizsgával rendelkező egyének, kik érettségit tettek, egyetemet végeztek, az oklevelük alapján sem nem választók, sem nem választhatók, még a patikárosok, akiket az egyetemen a rendes hallgatók sorába fel sem vehetnek, valamint az állatorvosok és gazdasági iskolát végzett végbizonyítvánnyal rendelkező egyének meg oklevelük, illetve bizonyítványaik alapján is választók és így választhatók, hála a XX-ik század liberális felfogásának!

— Hegyi öröke. A csongrádi nép boldogult Hegyi Antal plébánost valóságos jótévedőjének tartotta és azt gondolta, hogy azokat az intézményeket, melyeket létrehozott, kizárólag a csongrádi nép jóvoltáért létesítette. Pedig hát, akik Hegyi Antal jellemét ismerték, tudták csak, hogy a nép jóléte még csak eszeágában sem volt: hanem amit létesített, mások szándékos megkárosítására bosszúból létesítette. Így az általa létesített «Tiszavidéki takarékpénztár» is csupán azért ütötte nyélbe, hogy ezzel a másik két takarékot megrontsa. Mióta azonban Hegyi az Ujvilágba költözött, hát egészen másként gondolkoznak volt hívei. A felekezeti gyűlölséget és az intelligencia iránti gyűlölséget, melyet Hegyi mesterségesen szított, volt párt-hívei elvetették. Csak most látszik már meg, hogy a csongrádi nép nem olyan, aminőnek Hegyi akarta nevelni. Egy hete, hogy a Hegyi által alapított «Tiszavidéki takarékpénztár» közgyűlést tartott és azon a közgyűlésen dr. Buk Herman ügyvédet választották be igazgatónak, valamint a felügyelő bizottságba is egy izraelitát Ausländer Jenőt és egy polg. áll. isk. tanárt: Surányi Jánost választották be. Ezzel azu-

tán megmutatták, hogy éppen nem akarják Hegyi Antal nyomdokát követni. Most már mi is hisszük, hogy ez az új takarékpénztár életképes lesz.

— Számadás az állami elemi iskolai tanítók f. évi február hó elsején tartott jótékonycélú táncvigalma jövedelméről, mely a következő. Bevétel volt jegyek árából 276 korona, virágok eladásából befolyt 20 korona 62 fillér, felülfizetések-ből 96 korona 40 fillér, bevétel összesen 393 korona 02 fillér, kiadás 206 korona 59 fillér, maradvány 186 korona 43 fillér, mely összeg a tanulók ingyen konyhája javára fog fordíthatni. A jótékonycélra a következő felülfizetések történtek: Ujhelyi Nándor úr 8 koronát, dr. Tornyai Gyula úr, Medvecky Jenő úr 5—5 koronát, dr. Boér Antal úr, Nyiry Gyula úr, Bozó Mihály úr, dr. Heinrich István úr, Tasnády Imre úr, Blázsik Mihály úr, Boér Jakab úr, Laurisin Miklós úr, Szarka Ödön úr, Lipcsey Mária úrhölgy 4—4 koronát, Pesthy Tihámér úr 3 koronát, Vannayné Melka Amália úrnő, Mernyó István úr, Rotter Samu úr, Policer Anna úrnő, Cseuz Imre úr, Szabó István úr, Tóth Frigyes úr, Rosenberg Ede úr, dr. Dékány Béla úr, Lászlóffy László úr 2—2 koronát, Szilber János úr, Réti Jenő úr, Csollány Dezső úr, ifj. Király Gergely úr, Sipos Sándor úr, Kabók Károly úr, Gyánti István úr, Kátai Lajos úr, Zsembery István úr, Komáromi Imre úr, Vladár Sándor úr, Faragó János úr, Csányi Dezső úr, Kaszanicky István úr, Ungváry József úr 1—1 koronát, Kádár Henrik úr 40 fillért. A felülfizetésekért hálás köszönetet mond az állami elemi iskolák tanítótestülete.

— A «Tiszavölgyi Társulat» huszonöt éve. A «Tiszavölgyi Társulat» a f. hó 4-én Szápáry Gyula gróf elnöklésével ülést tartott. Az ülés azért volt érdekes: mert a f. hó 4-én volt 25 éve, hogy a társulat sikeresen folytatta ama nagy művet, a melyet a legnagyobb magyar: Széchenyi István gróf kezdeményezett. 1850-ben szünt meg a «Tiszavölgyi Társulat», melyet azután újra szerveztek. Megnyitó beszédben Szápáry Gyula gróf meleg hangon emlékezett meg azokról, kik őt az elnöki székből megelőzték. Vásárhelyi Pál, Károlyi György gróf, Lónyai Menyhért, Senyei Pál báró, Andrássy Gyula gróf, Károlyi Sándor gróf és Andrássy Aladár gróf ültek valamikor az elnöki székből. Nagyon hálásan emlékezett meg Darányi Ignác miniszter áldásos működéséről, kit táviratilag üdvözöltek. Elhatározták, hogy Károlyi György, Károlyi Sándor és Andrássy Aladár grófok arcképeit az ülésterem számára megfestetik. Fekete Márton titkár indítványára elhatározták, hogy Szápáry Gyula gróf érdemeit jegyzőkönyvbe írtatják. A miniszteri leiratok között felolvasták a kereskedelemügyi miniszterét is, aki a párisi világkiállítás nyert ezüstérmét és díszoklevelet küldte meg a társulatnak.

— Ujabb adományok az ingyen konyha javára. A tanulók ingyen konyhájának szép eszméje mindinkább hódít. Kiki anyagi erejéhez mérten iparkodik áldozni a jótékonykodás oltárán, mi igen szép jele annak, hogy Csongrád közönsége lelkében él a felebaráti szeretet. Annak köszönhető, hogy a tanulók ingyen konyhája javára az elmúlt hét folyamán a következő újabb adományok folytak be: Sövényházy Antal igazgató úr gyűjtőívén adakoztak: özv. Fodor Istvánné úrnő 2, özv. Gassich Lajosné úrnő 2, özv. Zelenka Jánosné úrnő 2, Zerdahelyi Iza úrhölgy 2, Pozorszky Valéria úrhölgy 2, Drágány Irma úrhölgy 2, Lipcsey Janka úrhölgy 4, Sövényházy Antal úr 4, Sövényházy Pál úr 1 koronát. Az elemi iskola igazgatójához pedig a következő adományok érkeztek: Réh József úr 2, Hubert János úr, 2 korona. Gazdasági előadásán gyűjtésből 2 korona. Az elmúlt hét pénzbeli adománya összesen 26 korona, lapunk előző számában nyugtatva 345 korona 62 fillér, készpénz adomány összesen 371 korona 62 fillér. Lapunk előző számában nyugtatott 23 korona 22

fillér részletezésénél kimaradt Farkas Béla úr 1 korona és Abonyi Károly úr 2 korona adománya, mit ezennel helyreigazítottunk. A készpénz adományon kívül igen szép terménybeli adomány is történt az ingyen konyha javára. Különösen kiemelendőnek tartjuk az Eszes Mátyás és fiai cég értékes adományát, honnan 50 kiló finom és 50 kiló kenyér lisztet juttattak az ingyen konyhának. Deák Imréné pedig 1 zsák burgonyát, 3 liter zsirt és 4 kiló füstölt húst küldött, Máté Imre úr pedig 30 kiló burgonyát és 1 liter zsirt. Mind oly szép adományok ezek, oly szép megnyilatkozásai az emberszeretetnek, melyeket dicsérnünk nem kell, hiszen a jócselekedet önmagát dicséri. Fogadják az állami iskolák gondnokságának a szegény tanulóknak nevében is hálás köszönetét.

— **Tanító-bál.** F. hó 1-én fényes és minden izében sikerült táncmulatságot rendezett az állami tanítók testülete. A bálát Blázsik Mihály igazgató a minden szépért és nemesért rajongó kartársai közremunkálásával sikeresen rendezte s a jelen voltak ama tudattal távoztak a bálból, hogy a tanítók intelligens bálja legjobb alkalom a szép mulatságra, melyen kicsiny társadalmunk széthúzó elemei mindnyájan egyesültek. Színe-java volt ott Csongrád közönségének részben, hogy kivegye részét a kedélyes mulatságból; részben, hogy lerőjja kötelezettségét a humanus cél iránt. A fényesen kivilágított táncteremben fél 9 órakor jelentkezett az első vendég csoport. Kilenc órakor már teljes volt a bál közönség, mégis mintha mindenki várt volna valakit. Kilenc óra után teljes bál felszerelésben jelentkezett háziözöndük kirendeltsége, vitéz hadfiak, jó kedvű legények valamennyi. Pontban kilenc órakor perdült táncra az első pár s azután folyt a mulatság széles jó kedvben. Az első négyest 32 pár táncolta s a bál közönséget a táncteremben köszöntötte a hajnal. Közben Vladár Sándorné úrnő és Rosenberg Ilonka kisasszony virágcsokrokat árusítottak el, melyből befolyt jövedelem a jótékony célra fog fordíttatni. Hálás köszönet nekik érte. A jelen volt hölgyek nevei a következők: **Asszonyok:** Bozó Mihályné, Blázsik Mihályné, Boda Mártonné, Bogdán Józsefné, Draskovics Dezsőné, dr. Dékány Béláné, Dudás Ferencné, Eszes Imréné, Egressy Lászlóné, Farkas Béláné, Fekete Rókusné, Gyovay D. Istvánné, dr. Heinrich Istvánné, Király Gergelyné, Kraxner Antalné, Kátai Pálné, Mészáros Mihályné, Mernyó Istvánné, dr. Nagy Sándorné, Nyiry Gyuláné, Oláh Lázárné, Placht Arthurné, Rosenberg Edéné, Ságby Mihályné, Söhlya Gyuláné, Szőke Pálné, Tasnády Imréné, Ungvári Józsefné, Vladár Sándorné, Wiesner Lajosné, özv. Zelenka Jánosné. **Leányok:** Bozó Annuska, Borbás Rózsika, Fodor Mariska, Forgó Mariska, Farkas Ilona, Fekete Valérka, Farkas Linka, Gillinger Ilona, Gyovay Mariska, Herke Amália, Király Ilonka (Algyő), Kúsz Etelka (Makó), Kabók Ilonka, Kátai Emma, Kürti Ilonka, Mészáros Annuska, Mernyó Franciska, Pesthy Irmuska, Rosenberg Ilonka, Schubert Julia, Schubert Katalin, Schubert Kornélia, Szőke Mariska, Zerdahelyi Izabella. **A vitéz urak névsora:** **, *, *, *, *, *, *. Az esetleg elmaradt csillagok szerkesztőségünknel megreklamálhatók.

— **Közigazgatási bizottság.** Csongrádvármegye közigazgatási bizottsága, az egyévre történt előzetes megállapítása szerint, e havi rendes ülését a hónap második szombatján, vagyis 14-én délelőtt 10 órakor tartja, a vármegyeház kistermében.

— **300 gyermek kitüntetés.** Érdekes mozgalom indult meg tavaly Budapesten, hogy az iskolás gyermekeket szabad óráiban a virágneveléssel foglalkoztassák. Ezen nagy jelentőségű eszme lelkes előharcosa Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő, ki már 1901-ben több ezer növényt osztott ki továbbnevelésre gyermekek közt. Most pedig diszes éremmel díjazta mindazokat, kik a legjobban nevelt és ápolt virágokat

mutatták be. Mint értesülünk e héten ismét 5000 cserép jácintot osztott ki közöttük Mauthner Ödön, kinek a kertészet terén már annyi áldásos és szép közhasznú intézmény létrejöttét köszönhetjük. Mauthner nemcsak az ő ismert áldozatkészségével, hanem magvainak kitűnő minősége révén is rászolgált az általános elismerésre és büszkén vallhatjuk, hogy Európa három elsőrangú és legnagyobb magkereskedőinek egyike Mauthner Ödön. T. olvasóink b. figyelmébe ajánljuk legujabban megjelent igen gazdag tartalmú képes magárjegyzékét, melyet szívesen ingyen küld az érdeklődőknek.

— **Bicskázó legénykék.** Gyurkó István 15 éves csongrádi suhanc összeszólalkozott Sándor Imre 12 éves fiúval és a bicskára apellált régi csongrádi szokás szerint és úgy megszurta arcán a 12 éves Imre gyereket, hogy gyógyulása 8 napig fog tartani.

— **Nyomtalannul eltűnt.** Szőke András 9 éves fiú 4-én este szülei házából eltávozott és azóta nyoma veszett. Kétségbeesett szülei arra gondolnak, hogy a Tiszába szakadt bele.

— **A Tisza áldozatai.** Mint halljuk a múlt hét elején 2 ember akart a mentettréből átjönni a csongrádi oldalra, bár szigorúan el volt tiltva az átjárás, mégis megkísérelték, ámde vesztükre, mert a jég leszakadt alattuk és a lékben nyomtalannul eltűntek. Ugyancsak egy 12 éves kis fiú a Herkemalom alatt a holt Tisza jegén szakadt a jég alá, jósziyú emberek úgy mentették ki, hogy bele mentek a vízbe amíg lehetett és kötelet dobtak neki.

— **Az első cselédségélypénztár.** Derekegyház községe az érdem, hogy vármegyénkben elsőnek alakította meg a gazdasági munkás- és cselédségélypénztár helyi bizottságát, mely dicséretére válik a község érdemes jegyzőjének, Cicatricis Bélának, aki példát statuált arra: hogy ügybuzgó jegyző mit képes elérni, komoly törekvéssel a községében. A derekegyházi helyi bizottság elnöke lett Vasvári János urad. felügyelő, intézője Cicatricis Béla, orvosa Lövy Zsigmond dr. közs. orvos, tagjai: Bészely Béla, Bajcsik Gábor, Vajdovics György, Csizmadia András, Jurenák Imre, Lászlóffy Gusztáv, Gombos Péter, Remsző István, Olasz Péter, Banka János és Trelligyik Mátyás, hivatalból tagja Matolay Miklós községi bíró. A segélypénztárnak ez időszertint összesen 191 rendes és 36 rendk. tagja van. Első csoportbeli tagnak kiadott 253. IV. csoportbelinek 84, összesen 337 tagsági könyvecske, rendkívüli tagok részére kiadott 28 igazolvány. A beiratkozott tagok 3092 korona tagsági járulékot és 675 korona felvételi díjat, összesen tehát 3767 koronát fizettek be a segélypénztárba. Derekegyháza község ezzel a szép erkölcsi sikerrel, melyet a leghumánusabb intézmények egyikének a fényes megalapításával elért, lefőzte a megyei községeket és a megye székhelyét, Szentest várost is.

Hölgyek öröme! Ezekre menő elismerő levél bizonyítja, hogy a legjobb szer a szépség ápolására az általam készített hires dr. Lehman-féle arczkenőcs. Egy téglgyel ára 1 korona, hozzávaló szappan 80 fillér. Poulter 1 doboz 1 korona. Csak nevem és arczképemmel ellátott téglgyel kérjünk és fogadjunk el! Kérem egy próbarendelmenyt tenni. **Gyarmati** Emil városi gyógyszerésztára a Szent-Háromság-hoz Baján. Viszonteladók nagy kedvezményben részesülnek. 10-20

Anyakönyvi bejegyzések

1903. január 31-től feb. 7-ig.

Születések:

Balla Pál, Borbás Ferenc Imre, Mencser János, Bucsí János, Pusztai Erzsébet, Darida Julianna, Pap Balázs, Pintér Emilia, Lőrinc fiú halva született, Bartók Pál, Tóth István Ferenc, Fekete Rozália, Oláh Rozália, Varga Franciska, Tyúkász Julianna, Molnár Ferenc.

Halálosok.

Papdi Gizella 4 éves hörghurút, Tenyeri Etel 1 hónapos gyomorhurút Tari Ernő 51 éves tüdőgümőkór, Sarusi Kis János 9 hónapos gyomor és bélhurút, László Kókai Sándor 27 napos gyomorhurút, Kása Erzsébet 83 éves aggkór, Lőrinc fiú halva született.

Eljegyzések:

Blaskovics István Nagy Máriával, Bacsa Mihály Sinkó Annával, Eke Pál Sinkó Franciskával, Bódi István Tricsky Franciskával, Gulyás Pál Kocsis Rozállal, Harmai Pál Surányi Rozállal, Német Imre Sinkó Rozáliával, Varga Lajos Nyiki Rozáliával.

Házasságkötés:

Kódor András Kocsis Emiliával, Bori Pál Barta Erzsébettel, Hajdú Imre Gyovai Rafa Viktóriával, Maszlag Sándor Keller Rozáliával, Greskovics János Deák Juliannával, Kaciba Imre Doktor Franciskával, Kocsis József Hevesi Máriával, Bíró János Kaciba Juliannával, Túri László Lekrincki Erzsébettel, Kallai Rókus Kallai Máriával, Sarusi Imre Juhász Ágneskával, Rác Pál Gut Ágneskával, Balázs János Lekrincki Máriával, Buzder János Deák Veronikával.

Közgazdaság.

III.

A magyar Erfurt.

«Temesvár monographiájából 1902.» Irta: Barát Ármin főszerkesztő és Temesvár szab. kir. város törvényhatósági bizottsági tagja.

Ezen érdekes könyv, mely a német, osztrák és magyar méhésznep és méhészeti kiállítás alkalmával Temesvár sz. kir. város törvényhatósága megbízásából Barát Ármin úr tollából jelent meg, a temesvári kertművészetről több érdekes adatot tartalmaz s bizonyosságot tesz arról, hogy az utolsó 30 év alatt ez oly lendületet nyert, mint a monarchiának egyetlen városában sem. Barát Ármin úr a következőket írja:

A kertészeti tenyészetek 1870-ben az alábbi összterületeket foglalták el és pedig: a faiskolák és csemete-tenyészetek 35, a növénytenyészetek 8 és a konyhakerti főzélékfélék tenyészetek körülbelül 80 holdat.

Ma, 30 év után a gyümölcsfa- és különféle csemete iskolák majdnem 180 holdat; rózsá-, növény- és magtenyészetek 420 holdat és a konyhakerti veteményfélék 250 kat. holdat tesznek ki.

A gyümölcsfa- és csemete-iskolákból következő mennyiségek lesznek évente elszállítva: körülbelül 3 millió gyümölcsvadoncz, erdősítési ültetvények és sövény-csemetek; 100.000 drb nemesített gyüölcsfa-ültetvény; 150.000 drb disz- és sorfa; 300.000 drb bokor és minden fajú diszcserje és 200.000 drb fenyőnemű (dobozos) ültetvény.

A növénytenyészetekből vagy 70.000 drb. rózsá, 125.000 drb buxus, 200.000 drb cserpes disznóvénny, 250.000 darab spárgagyökér, 120.000 drb zamócza ültetvény és még sok mindenféle.

Ezen kertészeti termelvények előállításával, tenyésztésével 11 kereskedő kertész foglalkozik; a két első a Mühle Vilmos és Niemetz cégé, melyek európai hírnévnek örvendenek. Mühle Vilmos úr (cs. és kir. udvari szállító) a délmagyarországi modern kertészetnek megteremtője, a legmagasabb kitüntetésekben részesült; úgy minden európai kertészeti kiállításon mint bíráló bizottsági tag működött, valamint több nemzetközi kertészeti kiállításra a magyar kertészegylet képviselőjének választott meg.

A temesvári kertészeti tenyészetek ezen kimagasló kereskedelmi különlegességei képezik a monarchia növény-, rózsá-, faiskolai cikkei és mag-nagytenyészetét s itt teljes erővel, fáradszatlan buzgalommal, megtántoríthatlan erélylyel a kertészeti kereskedelemnek központja létesítettik, — melylyel az ország egy városa sem dicse-

kedhetik. Ennélfogva Temesvár teljes joggal viselheti a már megérdemelt «Magyar Erfurt» elnevezést.

Egy természeti kincs.

Magyarország a szélsőségek, a legritkább ellentétek országa. Valóban, ez ország oly gazdag még részben fölhasználatlanul heverő természeti adományokban; ez ország, melyben az arany kalászok az arany ércekkel s a tokaji bor arányaival hármas szövetséget kötnek; ezen ország egyuttal a legerőteljesebb gyógyforrások, a legüditőbb asztali vizek arany földje, s dicsekszik oly keserűvízzel, milyen különben az egész föld kerekiségén nem fordul elő. Kiválóan a Ferenc József keserűforrás az, mely az utolsó évtizedek óta az orvosi világ növekedő figyelmét magára yonta és immár mint sokat használt elsőrangú gyógyszer évenként több millió palackban mind a két félgömb országába, mindenüvé, a hol a civilizáció előre nyomult — szétküldetik.

E természeti kincs, mely a mérföldekre terjedő fonsikból, a melynek közepén a Ferenc József forrás kutjai léteznek — oly gazdagon merítették: évezredek át ismeretlenül és fölhasználatlanul hevert. A budai hegység, melynek szőlőkkel borított déli lejtőjén — lassú hajlással a hatalmas Duna-tükrö felé a Ferenc József forrás nagy, természetes keserűvíz-medencéi fekszenek, már a rómaiak idejében nem csak ismert, de szabályszerűleg telepítve is volt; azonban bármennyit is fedeztek föl, építettek és alkottak a római légiók, a nagy kincs mellett, melyet a budai déli fensik részben mocsaras rétege alatt rejtgetett, észrevétlenül és figyelmen kívül haladtak el. A hunok és avarok itt ütötték fel sátraikat, Mátyás király innen parancsolt egy félvilágúrszéknek, a törökök itt tartózkodtak s mint egyetlen emléket az általuk fölállított budai hévfürdőket hagyták reánk, sőt még a szabadságharc is ötven év előtt pirosra festé itt a mezőket, a nélkül, hogy a földalatti kincs ismerve vagy pedig éppen fölhasználva lett volna.

Csak az utolsó néhány évtized haladásának köszönhető, hogy a Ferenc József forrás gyógyhatásos vize még a legtávolabbi vidéken lakó szenvedő emberiség számára is hozzáférhetővé tétet. Néhány lustrum előtt még elhanyagolt, félig mocsáros föld, felületén uszkáló natronsókkal, a Ferenc József forrásnak jellemző völgyteknője által ismeretes területe, ma jól van művelve, s fölője a szétküldő igazgatóság a legtekélyesebben berendezett telepet állított, mely ép úgy a palackoknak közvetlenül magukból a forrásokból történő megtöltése, valamint az izléses kiállításra és szétküldésre, saját vasút- és szekérbereendezések által az ujkor legszigorúbb követelményeinek megfelelően.

Ezen, Ő felsége a magyar király után elnevezett forrás vegyi vizsgálatai az oldó és elvezető, könnyen emészthető s a víznek ízét javító alkotórészeknek oly szerencsés összetételét mutatják (1000 gr.-ban 48.7 sulfat, 1.7 chlormagnesia és vasoxyd, 2.6 szénsavas natron és szénsav), úgy hogy ezen, jelenleg a gyógykincsek értékes részeként elismert ásványvíz, virágzó világipar-ágit képez.

Egyébb keserű-források vegyelemzéseivel való összehasonlítások a Ferenc József keserűvíz alkalmazásának sokszerű előnyeit azonnal felismerhetővé teszik, amelyből ezenkívül minden országbeli legkiválóbb orvosok teljesen egybehangzó ítélete szerint, a kívánt hatás elérésére a többi keserűvizekből használt adagnak csak a felerése szükségeltetik.

A Ferenc József keserűvíz az utolsó húsz év legnagyobb kiállításain öt világ-részben tíz aranyéremmel lett kitüntetve, legutóbb a hasonnemű vizek közül egyedül a Milleniumi Nagy Eremmel és Ő felségének ez alkalommal adományozott

legmagasabb kitüntetésével tiszteltetett meg.

Mily bajban szenvedő fordul az eredmény legnagyobb kilátásaival a Ferenc József keserűvíz természeti gyógyerejéhez? Óriási tömege ez a dolgozó emberiségnek, akár szellemi vagy kézi munkával foglalkozzék, melynek visszás, reánkényszerített életmódja folytán, akár az emésztésben, akár egyáltalán e legfontosabb szervekben érzett zavarok miatt panasza van oka. De azon szegény gazdagok is, akik az asztal örömeiből nagyon sokat élveztek, s ezért elhjasodással fenyegettetnek, mindig a biztos, bélürüléseket hatványozó Ferenc József keserűvízhez menekülnek. Ez esetekben elődeinknél részben növényi, részben műleges könnyebítő szerek, s ezek közt nem ritkán igen költségesek voltak kéznél. E szerek gyakran valamelyes gonosz következménnyel, káros visszahatással voltak összekötve. A Ferenc József keserűvíz e szereket természetes, — erőteljesen oldó ereje folytán oly zavaroknál, melyek vérbőség és emésztési hibák folytán jöttek létre, tulszárnyalta már.

Mint normális adag elégséges egy boros pohár = 150 grammnyi vízzel, reggel éhgyomorral; a víz hőmérséklete ne haladja meg a 12 R. fokot, de ajánlatos külön köresekben az orvos urak tanácsát igénybe venni.

Bár milyen különbözők is a szenvedések, melyekkel a természet az ő kedvencét, az embert meglátogatja egyuttal kevés megbetegedésre alkotott olyan könnyű különleges gyógyszerközt, mint amelyet a Ferenc József ásványvíz képez, mely általános kedveltsége és használata miatt most már mindenütt, még távoli világrészekben is, könnyen megszerezhető.

A budapesti M. K. T. Egyetem második belkóródán (Korányi Frigyes tanár észlelt kísérletek alapján eredményként a következőket sorolhatjuk fel: 1. A Ferenc József keserűvíz-forrás erős hashajtó hatással bír. 2. Az étvágyat nem csak hogy nem csökkenti, de sőt neveli. 3. Alkalmazása után a bélhuzamban semmi kellemetlen utóhatás vissza nem marad. 4. Elvonó hatás tekintetében a legtöbb eddig ismert hashajtó-szerrel kiállja a versenyt.

Ezek alapján e víz alkalmazható és kellő sikert mutathat fel. I. Mindennemű székrekedésnél, melyek előrement gyomor- és bélhuruthoz, szívbéli és máj-vérkeringési akadályhoz, alhasi vérpangás és vérbőséghez csatlakoztak. II. Az agy és agyhártyák vérbőségénél — esetleg lobjánál. III. Gyomor belek — kivált — idült hurutjánál (midőn az étvágyat is feltűnő módon növeli). IV. A női medenceszervek heveny lobjánál. V. A férfi ivarszervek lobos bántalmainál. VI. Végül a nemesebb belszervek lobjainál, mindazon esetekben, midőn a bélre való elvezetés van javalva.

Dr. Korányi Frigyes főrendiházi tag ur pedig a következőképen nyilatkozik: «A Ferenc József keserűvíz különösen az által tünik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű; hogy már kicsiny, alig 150 grammnyi mennyiségben biztos hatása van, hogy ez aránylag rövid idő alatt, minden kellemetlen mellékhatás nélkül szokott bekövetkezni és hogy a víz még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és az emésztést.»

A bécsi általános közkórház V. belkóróda vezetője *Drasche Antal* tanár úr, a Ferenc József keserűvíz tárgyaló klinikai közleményében ekkép ír: «Ezen vegyileg oly kitűnő ásványvíz mint a keserűvizek tulajdonképeni képviselője tekinthető. A betegek szívesen veszik be és folytonos használat mellett is jól türik; oldó és hashajtó hatása kisebb adagokra következik be, mint minden egyéb hasonnemű vizeknél.»

Dr. Cantani, a nápolyi belkóróda hir-

neves tanára, az 1885-dik évben egy művet írt, amelyben felemlíti, hogy! «Leginkább kiemelendőnek tartom, — hogy a Ferenc József keserűvíz cukorbetegségben szenvedő betegekimnél, kik szigorú kezelésnek voltak alávetve, nagy előnnyel használtam. A Ferenc József víz teljesen pótolta a karlsbadi természetes ásványvizet.»

Dr. Kunze C. F. Halleban, a «gyakorlati orvostan» ismert szerzője, ezen könyv 13-dik kiadásában a Ferenc József keserűvízről így nyilatkozik: «Gazdag kén-savas magnesia-tartalma folytán igen biztos és gyors hatású hashajtó-szer és minthogy egyszersmind kettő szénsavas natron tartalmaz, a legtöbb hasonnemű ásványvizekkel szemben nagy előnye, — hogy hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat.» Dr. Kunze ur továbbá egy az élettani hatás és gyógyjavallatokra kiterjedő művet közölt a Ferenc József forrás ásványos vizéről, a melyet az Igazgatóság kívánatra megküld.

Magyar orvosok nyilatkozatai:

Dr. Kézsmárczy Tivadár, Budapest, az egyetemi szülészeti kóróda igazgatótanára. «Kóródomon a Ferenc József keserűvíz kiterjedt alkalmazás alapján, legkedveltebb hashajtók sorába emelkedett. Kiváló előnye, hogy gyermekágyasok szívesen veszik s hogy kitűnő hatása, minden kellemetlen mellékhatás és következmény nélkül, biztosan és rövid idő alatt nyilvánul.»

Dr. Gebhart Lajos, Budapest, egyetemi tanár és a székesfővárosi tisztifőorvosa. «Rendkívül kedvező vegyalkatrészeimél fogva könnyen vétethetik és a többi budai vizekhez aránylag kevesebb mennyiségben és rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt létre, minél fogva mint igen hatásos levezető és hashajtóvíz kiválóan ajánlható.»

Dr. Tauffér Vilmos, Budapest, egyetemi ny. r. tanár. «A Ferenc József keserűvíz mint kitűnő hashajtó, különösen a gyermekágyasoknál a legjobb sikerrel rendezem.»

Dr. Hertzka Károly, Budapest. «Ezen sem a bel-, sem a külföldi keserűvizek által elért kén-savas sókban dús keserűvíz, melyből csak a fél mennyiség a többi keserűvizekhez arányosítva, a kívánt hatás elérésére szükségeltetik, még a leggyengébb szervezett személyek által is szívesen vétetik. Ehhez hozzájárul még az ezen keserűvízben foglalt szénsav, mely megfelelő töltő módszer által a palackokban megőrzetik. A «Ferenc József» keserűvíz a többi úgynevezett «budai keserűvizek» közt, a legrövidebb idő alatt az első helyet foglalta el.»

Felelős szerkesztő: **Éder János.**

Társ-szerkesztő: **Holló Adolf.**

Kiadólaptulajdonos: **Weisz Márk.**

Czimbalom,

hegedű, fuvola, vagy bármily nemű hangszer tanítását — kotta szerint, vagy annélkül — elvállalom.

A tandíj havonként 10 korona, az órák száma hetenként három.

Czimbalmot is hangolok 2 koronáért.

Lakás II. ker. Szarvas-utca 18. szám

Tisztelettel

SERESS ANTAL

a helybeli gyermekzenekar karnagya

Köhögésben szenvedők
 próbálják a csillapító és kellemes ízű
KAISER-féle
mell-bonbont.
2740 közjegyzői okirat,
 amely arról tanús-
 kodik, hogy biztos
 gyógyulása a **köhögés, rekedtség,**
hurut és elnyálkásodásnak.
 Amit helyette kínálnak utasítsuk vissza.
Egy csomag ára 20 és 40 fillér.
 Kapható Ungváry József és Wiesner Lajos
 gyógyszerészeknél Csongrádon.

SZŐLŐOLTVÁNYOK
 szokvány minőségben és
 európai nemes gyökere és alma vesszők mélyen
 lecsillapított árákon. Oltványok ezek 90-100 ffr.
 Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegélelekből, fajlisztán, teljes
 jótállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felel,
 vagy az oda- és visszajuttatási költséget, valamint a megrendelő
 által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így
 mindenki ebből a szükségletét az én költőgemen házához szállítva
 tekintheti meg.

ÉLŐMÉRÍTÉS.
 Gleditschia csemeték és magvak.
 Orfok üvegek, igen gyorsan lejáró savanyúvénnyel. Ez az egyedül,
 melyből az érhős, korleves nevelése pár év alatt, rendkívül cse-
 hely kiadással, melynek nemcsak embert, de semmilyen állatot, még
 az apró anyak sem halhatnak át, úgy hogy a bekorított részek
 teljesen kiemelkedhetnek. Minden rendeléshez rajzokkal
 ellátott útmutató és kezelési utasítás mellékelve.
 Bővebb tájékoztatás végett szíves leányomat díszes árjegyzőket
 ingyen és bérmentve küldök meg, rendeltetési költésük nélkül. Az
 árjegyzőben kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címét egy leve-
 lőre megadja, melytől az a ház vagy család, a hol an-
 nek tartalmát használni szeretnék, város, falu, pusztán,
 vadász vagy szerény családnál egyaránt. Így még azoknak is
 érdekes lehet, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne
 számos oly közismert foglalatnak, melyek mindenkinek nagy
 szórakozást tesznek.
 Két éves, óriási jóvádelmet biztosított volt-
 tánál fogva, ezek tenyésztése majd min-
 den gazdaságban az utóbbi időben rend-
 kívül elterjedt.
 Cím: Erzsébeti Elő Szőlőoltvány-Telep, Nagy-
 Károly, a p. Székelyhid.

Nagyméltóságú Örgyőfő Pallavicini Sán-
 dor úr Mindszent-alyói hitb. uradalma
 magyar-alföldi gulyatenyészetéből
14 drb 3 éves tenyészbika
 van eladásra felállítva.
 A bikák megtekinthetők a mindsze-
 nti gazdaságban; vasút- és postaállomás Mind-
 szent (Csongrád megye).
 Csongrád-Sándorfalva 1903. január hó.
Urad. Főintézőség.

Hirdetések
jutányosan
felvételnek
 lapunk kiadóhivatalában.

Eladásra bocsájtom saját főzésű finomított
 valódi ó-kajszi **barack** pálinkámat 3 éves literjét . . . 4 koronáért
 » ó-őszi **barack** cognac pálinkámat 5 éves literjét 6 »
 » ó-**szilva** pálinkámat 2 éves literjét 2 K 40 fill.
 » söprű és törköly pálinkámat finomított literjét . . . 2 koronáért
 Tisztelettel
Kaszánitzky Dénes
 (pálinka főzde és finomító.)

Óh jaj! Köhögés rekedtség és elnyálkásodás,
 ellen gyors és biztos hatásúak
Egger mellpasztillái,
 az étvágyat nem rontják és kitűnő
 ízűek.
 Doboza 1 korona és 2 korona.
 Próba doboz 50 fillér.
 Fő- és szétküldési raktár:
„NADOR“ GYÓGYSZERTÁR
 Budapest, VI., Váci-kö.út 17.

Éljen!
 Egger mellpasztilla
 csakhamar meggyógyított.

Kapható Csongrádon: Nigrinyi Zoltán, Ungvári József és Vladár Sándor gyógyszerészeknél.

Schottola Ernő
 a gumigyártás
 meghonosítója
 Budapest, Andrassy-ut 2.

A szőlőbeni tavaszi munkálatoknál legfontosabb két eszköz, u. m. szőlőmetsző ollók és ojtókések
 legmegbízhatóbb bevásárlási forrása.
 Szőlőmetsző ollók kaphatók egészen öntött acélból **jótállás mellett.**
 Szőlőajtókések legfinomabb solingeni gyártmány, **drezdai modellt** szerint, **jótállással.**
 «Duplex» gumi ojtószalag a legmegbízhatóbb kötözőszer fás- és zöldhajtáshoz, gyári árban.

Kimerítő képes árjegyzé-
 zék ingyen és bérmentve
 — küldetik meg. —

Jorgó János órák: gyári raktár: Wien III/4.
 Rennweg Nr. 75/B.
 Levelezőlap eleget, hogy gazdagon
 illusztrált árjegyzékemet ingyen és bér-
 mentve megkaphassa, olcsó bevásárlás
 céljából. Az üzleti eljárás szigorúan
 tisztességes, részletes teljesen kizárva.
Órajavitási műhely.
 Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr.
 Minden vásárolt vagy javított óráért kezességét
 vállalok. Kivonat a nagy árjegyzékből:
 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapacóra
 nickelokban 36 órai járással ffr 2.30
 8039 sz. valódi ezüst páncéllánc 15 gr. » 1.—
 7858 sz. ezüst remontoir dupla fedélű » 5.—
 8989 sz. ingaóra ütőművel, 2 sulyal
 130 cm. magas » 11.50
 7939 sz. jó ébresztő óra » 1.20
 Szíveskedjék nevemre és házsámomra
 75/B pontosan figyelni.

Rum, Cognac,
Silverium,
 likörök, likörkrémek stb, az általam
 készített vegytiszta esszenciák és kom-
 pozíciókkal házilag 1/8 sőt 1/4 részben
olcsóbban állíthatók elő, mint ké-
 szesen vett árúk.
**Árjegyzék és használati uta-
 sítást ingyen és bérmentve.**
Baros Gábor
 Budapest VII, Dohány-utca 1 sz. Esszen-
 ciák és kompozíciók gyára.

Ne vegyen senki
HANGSZERT,
 mig
 Reményi Mihály
 mű-hangszerész
 legujabb képes árjegy-
 zékét át nem olvasta, mely ingyen
 és bérmentve küldetik
Budapestről
 Király-utca 44/l. sz.

Nincs többé tyúkszem!
 Ha tyúkszemétől akar megszabadulni, elégséges
 egy kísérlet a törvényesen védett és **biz-
 tosan ható**
**Denzinger-
 féle** „Viktória“
 tyúkszem
 kenőccsel
 mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb
 tyúkszemét is eltávolítja.
 Egy tégely ára 1 korona 30 fillér. 1 korona
 50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve
 szállítja a feltaláló:
Denzinger Ádám,
 Újvidék Duna-utca 17. szám.